

K. Randsborg: From Period III til Period IV. Nationalmuseets Skrifter. Arkæol.-Hist. række bd. XV, København 1972, kr. 69.-.

Klavs Randsborgs disputats behandler periodegrænsen mellem ældre og yngre bronzealder ud fra den tese at udviklingen i Danmark foregik med forskellig hastighed. I Thisted amt, på Bornholm og de nordfrisiske øer findes per. III typer i grave, som dateres til per. IV, disse retardationsgrave kaldes subperiode III, idet de opfattes som udtryk for lokal konservatisme mens den nye per. IV stil samtidig anvendtes navnlig på Sjælland.

Grundlaget for thesen er 132 fund fra Sydskandinavien og Nordtyskland, men en kritisk vurdering af disse funds videnskabelige værdi savnes. Materialet er ret spinkelt og andre tolkninger af fænomenerne kunne nok anlægges. En drøftelse af selve periodiseringsgrundlaget og af tolkningen af overgangsfænomener ved de kunstige periodegrænser af selve fornyelsesprocessen havde øget arbejdets værdi. Randsborgs metode er en typologisk findeling af genstandstyperne og en datering af dem ud fra de kombinationer som forekommer. Den typologiske inddeling er tit drevet meget langt, flere typer rummer blot 2-3 eksemplarer, men uden en sådan fintypologi, som kan synes overdrevet for ikke arkæologer, kan fundene ikke bearbejdes tilstrækkeligt nuanceret. På visse punkter er sammenligninger mellem f. ex. mellemeuropæiske og lokale danske typer dog underlig løse og harmonerer ikke med den ellers anvendte metode. Netop disse sammenligninger har en afgørende betydning for Randsborgs these, idet han antager per. IV's samtidighed med den mellemeuropæiske periode Ha A 2 og bygger en væsentlig del af dateringen af de danske fund på denne jævnføring.

Det er ikke nogen letlæst bog, heller ikke for arkæologer, man skal ustandselig blade frem og tilbage mellem de enkelte afsnit for at kunne følge dokumentationen. En kombinationstabel havde lettet læsernes arbejde meget. Der er mange rigtige iagttagelser, men materialet er tyndt og er svært at kontrollere, hvis man ikke kender stoffet så godt som Randsborg (og det gør få). Afhandlingen slutter sig til en tidligere artikel og burde som den være trykt i et fagtidsskrift. Ufuldstændige henvisninger i katalog og fundlister, dårlige illustrationer og øslen med papiret (12 tryksider kunne spares) og besværet med at læse aldeles uvante udtryk på engelsk (nordisk bronzealderlitteratur skrives normalt på tysk eller vore egne sprog) gør benyttelsen af bogen irriterende. Den er kort sagt en bog for specialister.

Henrik Thrane

D. S. Margoliouth: Lectures on Arabic Historians (delivered before the University of Calcutta, February 1929). New York, Lennox Hill (Burt Franklin), 1972. - 160 s.; \$ 15.00.

Den foreliggende bog har - trods sin titel - karakter af præsentation af indholdet af den arabiske geograf Yaqut's 'Leksikon over lærde mænd' (ca. 1200), en tekst som Margoliouth selv havde udgivet på originalsproget. Fremstillingen redegør i kronologisk rækkefølge for den arabiske historieskrivning indtil Islams fjerde århundrede, men meget naturligt samlet omkring dens hoved-

skikkelser. Bogen er et ganske nyttigt redskab, for så vidt som den i lettilgængelig form fremlægger et ellers vanskeligt tilgængeligt materiale, men den er samtidig også noget nonchalant (den mangler helt registre og dokumentation). Margoliouths hovedsynspunkt, at den arabiske historieskrivning – hvis særpræg og specielle metodik er uomtvistelig – er blevet til uafhængigt af græske og persiske impulser lader sig næppe længere opretholde kategorisk, og dens nære slægtskab med europæisk middelalderhistorieskrivnings ideer og metoder nævnes end ikke. Det er vel noget af et litterært smagsspørgsmål (og historiografisk irrelevant), om den arabiske historieskrivning nåede samme niveau som den græske; langt mere tvivlsomt er det, om forfatteren har ret, når han vil hævde, at dens mangel på 'intellectual ability' erstattes af 'the earnest desire, which so many of the historians display to ascertain and record the exact truth and to refrain from distorting it with fanaticism and partisanship' (s.11 ff. og 160).

E. Ladewig Petersen

M. M. Postan: Essays on Medieval Agriculture and General Problems of the Medieval Economy. Cambridge, at the University Press, 1973. – viii + 302 s.; £ 4.80.

M. M. Postan: Medieval Trade and Finance. Cambridge, at the University Press, 1973. – vii + 382 s.; £ 5.00.

I en vis forstand har professor Michael Postans *collected essays* ikke blot aktuel, forskningsmæssig interesse, men også historiografisk. Afhandlingerne, der spænder over perioden 1928–72, repræsenterer nemlig på én gang hans opgør med den foregående generations skabelon-prægede tolkning af middelalderen og hans stadige ajourføring af sin egen, grundlæggende forskningsindsats. Alle rede den tidligste afhandling, "Credit in Medieval Trade" (1928; *Medieval Trade*, s. 1–27) er karakteristisk ved sit stilfærdige, men helt afgørende dementi af Wm. Cunninghams 'binomial formula': "dealing for credit was little developed, and dealing in credit was unknown"; afgørende, netop fordi den afliver den ældre økonomiske historikerskoles skabelon-forestillinger om middelalderen, præget som de var af ældre tysk økonomisk-historisk typologi (jf. iøvnr. Astrid Friis i HT 11. r. II, 1947–49, s. 290–92, 295 f.).

Ligeså grundlæggende – og egentlig præget af 1930'ernes depression – er den lidt yngre afhandling, "The Fifteenth Century" (1939; *Essays*, s. 41–48), der er karakteristisk for Postans forskerfysiognomi både ved at vise hans eminente evne til forudsætningsløs og smidig, empirisk anvendelse af moderne økonomisk teori og ved hans betoning af, at middelalderen repræsenterer en selvstændig – eller en række selvstændige – fase(r), ikke blot et stadium på vej mod den nye tids kommercielle og industrielle ekspansion. Ikke mindre karakteristisk for Postans åbenhed for nye, metodiske impulser er iøvrigt hans "Agricultural and Economic Development: A Lesson of History" (*Fact and Relevance: Essays in Historical Method*, Cambr., 1971, s. 103–18), der har hentet sin inspiration fra efterkrigstidens udviklingsproblematik.

Afhandlingen om det 15. århundrede blev skelsættende, fordi den omtrent